

Đổi Mới Phương Thức Phát Triển Nông Nghiệp Việt Nam

Gs Ts Võ-Tòng Xuân
Hiệu trưởng, Đại học Nam Cần Thơ

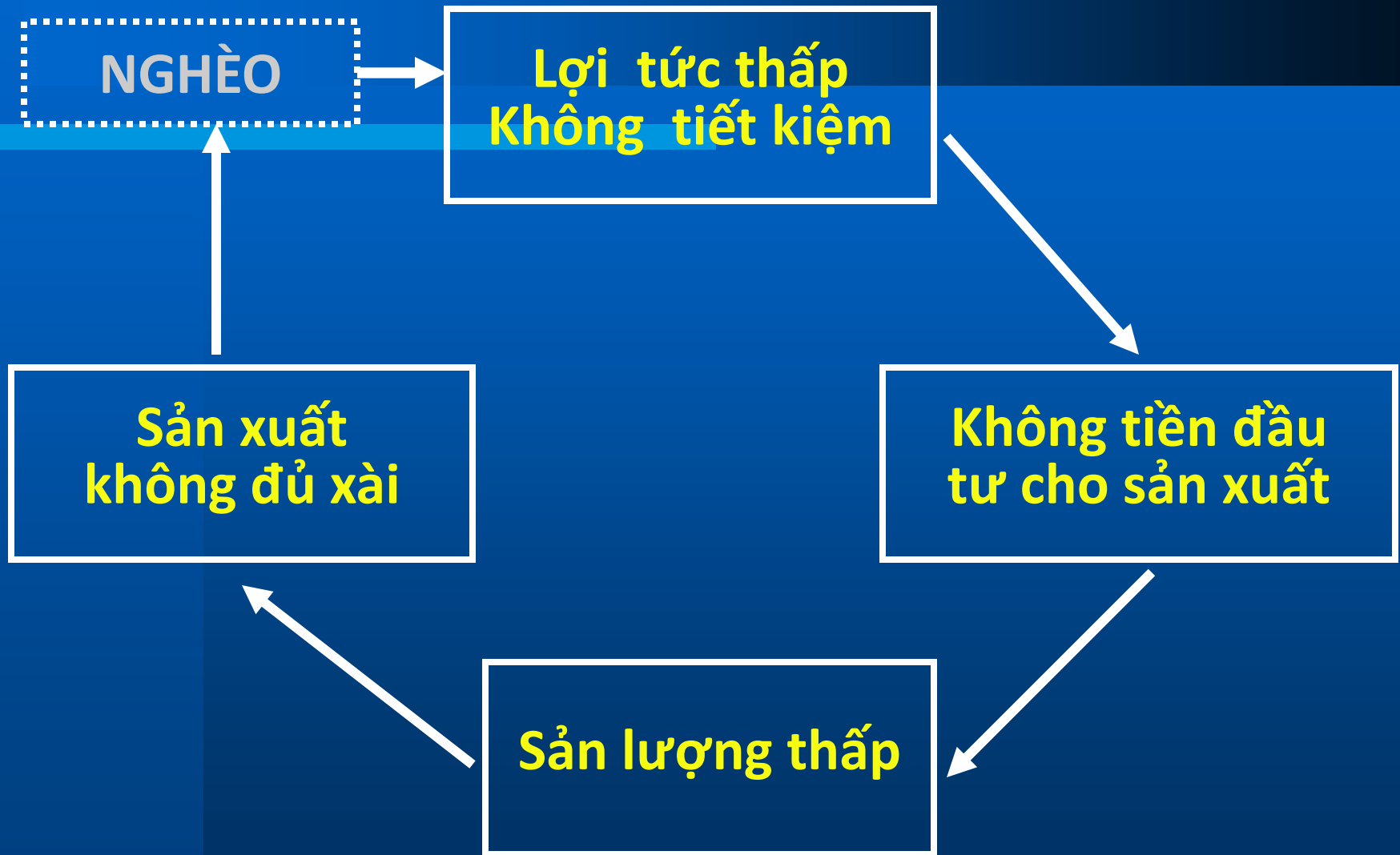
Hiện Trạng: *Xã Hội Chậm Phát Triển* so nhiều nước láng giềng

- Gần 40 năm sống trong hòa bình thống nhất, mặc dù có nhiều tiến bộ, nhưng:
 1. Nông nghiệp VN vẫn còn sản xuất tự phát như thời kỳ lạc hậu;
 2. Công nghiệp VN chưa đem lại thu nhập ngân sách đủ lớn để phát triển tiềm năng đất nước;
 3. Các loại hình dịch vụ VN vẫn chưa đủ sức cạnh tranh với nước ngoài.

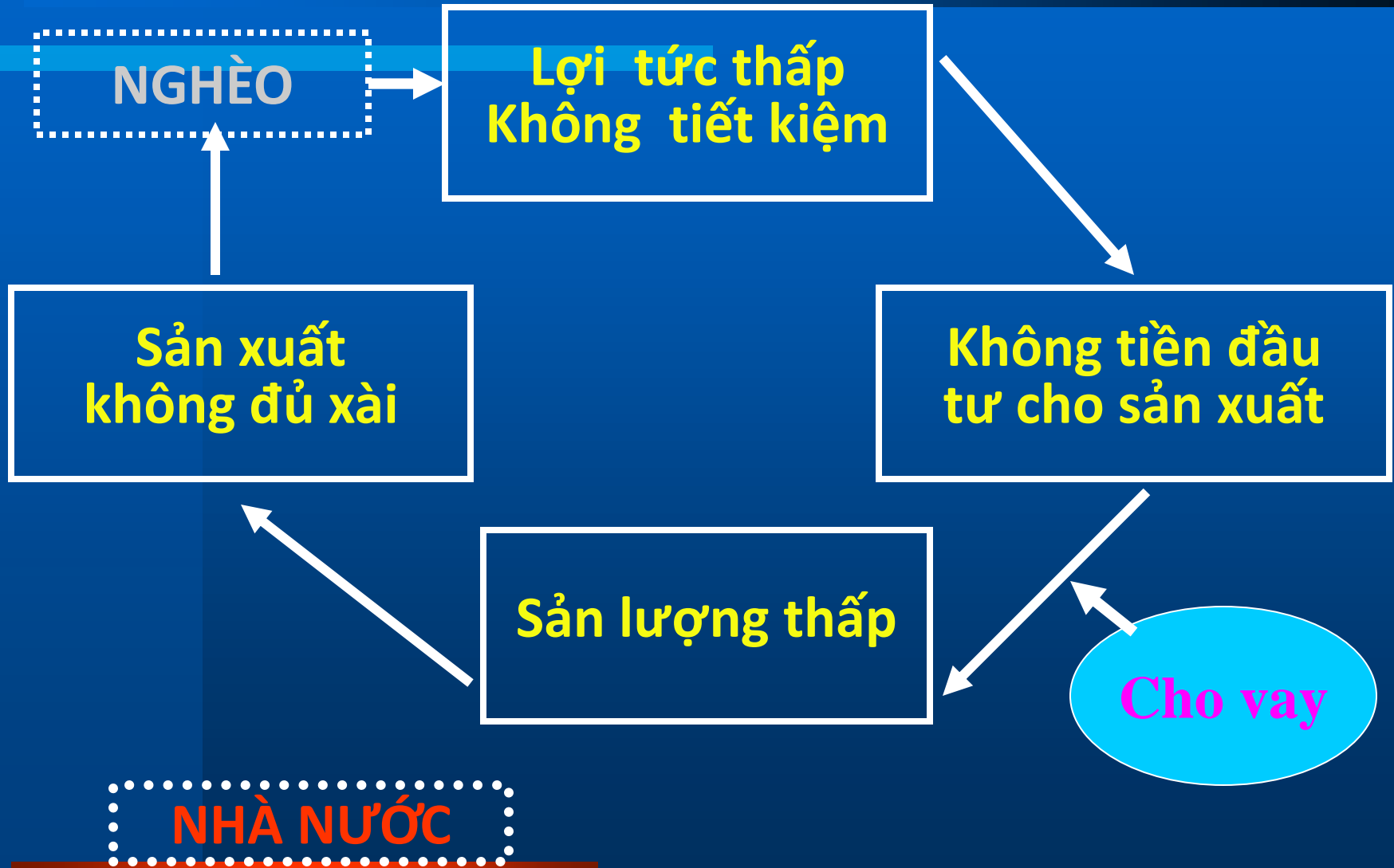
Điệp Khúc: *Được Mùa Rớt Giá.*

- Tình trạng thiếu tổ chức, mạnh ai nấy lo, mù tịt về thị trường, đã đẩy đưa:
 1. Nông dân sản xuất theo phong trào, không chắc chắn ai sẽ mua nguyên liệu;
 2. Thương lái thu gom hàng nguyên liệu trôi nổi, ép giá nông dân ối đống;
 3. Doanh nghiệp không vùng nguyên liệu, không rõ thị trường, phần lớn chỉ sử dụng thương lái;
 - Nhà nước hô hào nông dân sản xuất, nhưng không tổ chức trọn chuỗi giá trị.
- Nông dân VN chưa hoàn toàn thoát nghèo.

Vòng lẩn quẩn của NGHÈO

Cách xóa nghèo thông thường

Cách xóa nghèo thông thường

Cách xóa nghèo thông thường

Các giai đoạn phát triển kỹ thuật khi các quốc gia tiến dần từ tình trạng tự túc lương thực chuyển sang hướng cạnh tranh xuất khẩu trong thời đại toàn cầu hoá.

Tài nguyên thiên nhiên mất bền vững

- Tài nguyên đất đang bị thoái hoá;
- Tài nguyên nước bị giới hạn;
- Môi trường ngày càng bị ô nhiễm;
- Đa dạng sinh học bị xói mòn.

Trong khi đó:

- số người tiêu dùng thích thực phẩm hữu cơ, an toàn vệ sinh ngày càng tăng;

Phương pháp Quản lý tổng hợp tài nguyên thiên nhiên (INRM).

- Cách tiếp cận mới trong phát triển nông nghiệp bền vững;
- Giúp nông dân vùng sâu, xa nâng cao trình độ và biết sử dụng hợp lý tài nguyên của họ cho **thị trường**;
- Cần một nhóm đa ngành, đa thành phần cùng hướng tới mục tiêu XĐGN.

Phương pháp INRM --Bước 1

- Xác định những **trở ngại** và những **cơ hội** trong vùng nghiên cứu.
 1. Tận dụng các số liệu thứ cấp
 2. Phân tích lợi thế tương đối của vùng
 3. Ước đoán tầm quan trọng của các sản phẩm tiềm năng của vùng đối với thị trường chung quanh.
 4. Những phương hướng sử dụng tài nguyên.
 5. Những vấn đề cần thực nghiệm hoặc nghiên cứu cụ thể.

Phương pháp INRM --Bước 2

Phân tích số liệu ở bước 1 >>

- Chọn lựa cây trồng, vật nuôi thích hợp... và so sánh các chọn lựa đó.
- Mỗi chuyên ngành sau đó có thể tiến hành nghiên cứu hoặc thực nghiệm phần mình trong toàn cảnh hệ thống để xác định kỹ thuật áp dụng thích hợp nhất cho vùng.

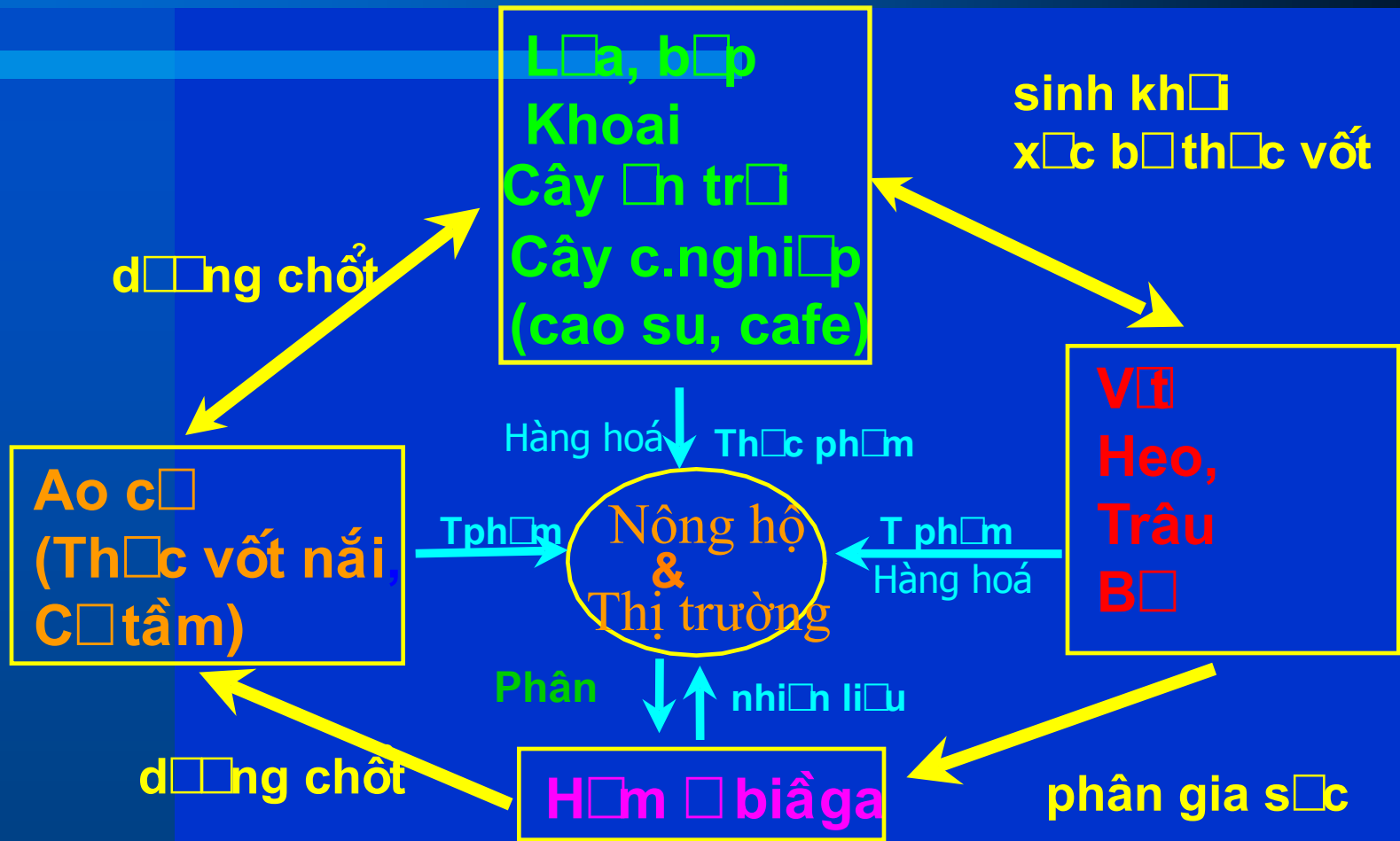
Phương pháp INRM --Bước 3

- Ứng dụng các kỹ thuật liên ngành vào hệ thống.
- Sự cộng tác liên ngành và với các thành phần trong cộng đồng rất cần thiết.
- Sớm **phát hiện những trở ngại** về mặt chính sách để phản ánh lên cấp **thẩm quyền kịp thời điều chỉnh**. (cần có các nhà khoa học chuyên gia và nhà làm chính sách, có bản lĩnh).

Phương pháp INRM --Bước 4

- Xây dựng chính sách để nhân rộng mô hình đến các vùng sinh thái tương tự.
- Theo dõi và đánh giá tác động của hệ thống căn cứ trên các tiêu chuẩn “bền vững”.
- rà soát và cải tiến chính sách và hệ thống phát triển, nếu cần.

Hệ thống canh tác liên hoàn

Chuyển hướng trong nghiên cứu

CŨ

- Mệnh lệnh trên xuống
- Kỹ thuật đơn ngành
- Nhiều vật tư n nghiệp
- Năng suất tối đa
- Ít quan tâm đến giới
- hoạt động từng ngành riêng lẻ

MỚI

- Dân chủ, có tham dự của dân
- Đa ngành hệ thống
- Hiệu quả vật tư
- Đa dạng nông nghiệp
- Rất quan tâm đến giới
- cộng tác đa ngành hợp lực giải quyết

Cụm Nông nghiệp kỹ thuật cao

GATT/WTO, AFTA, ASEAN
Cạnh tranh từ TQuốc, Ấn Độ, TLan

Khu vực nhà nước
• Bộ NN, Viện ng cứu
Đại học Nông nghiệp
• GAP, GMP, HACCP

*Giống, Phân bón, Nông
dược.
*Vật liệu đóng gói, kiểu
dáng bao bì.
*GMOs, CNSH, NC&PT
*Cấu trúc hạ tầng chủ
yếu
*Tín dụng

Nông dân,
Trang trại

XN Chế biến
Đóng gói

Thương gia/Cty Xkhẩu

• Thị trường XK
• Các siêu thị

* Chợ nội địa
* Nhà hàng, K sạn

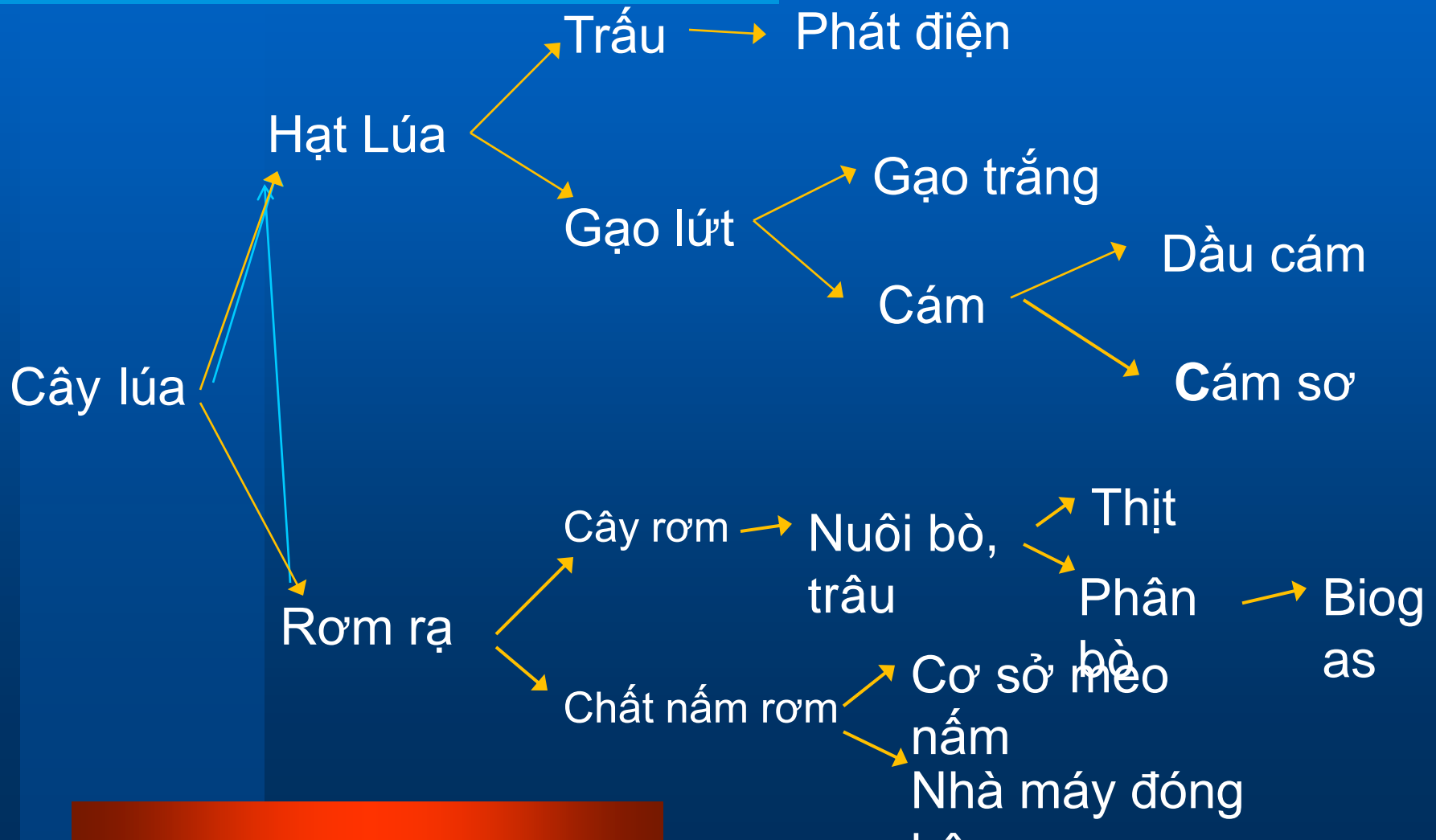
• Khuyến mại
• Chất lượng Âu Mỹ

KhNông = Nâng cao
trình độ nông dân
trong mỗi Cụm
• Tài liệu huấn luyện
về NNg nghiệp KTC
• Đào tạo CB Huyện
• Hội thảo đầu bờ

Chiến thuật giảm chi phí
• Mua chung vật tư
• Mạng lưới chuyên
chở
- Trung tâm phân phối

Điển hình 1:

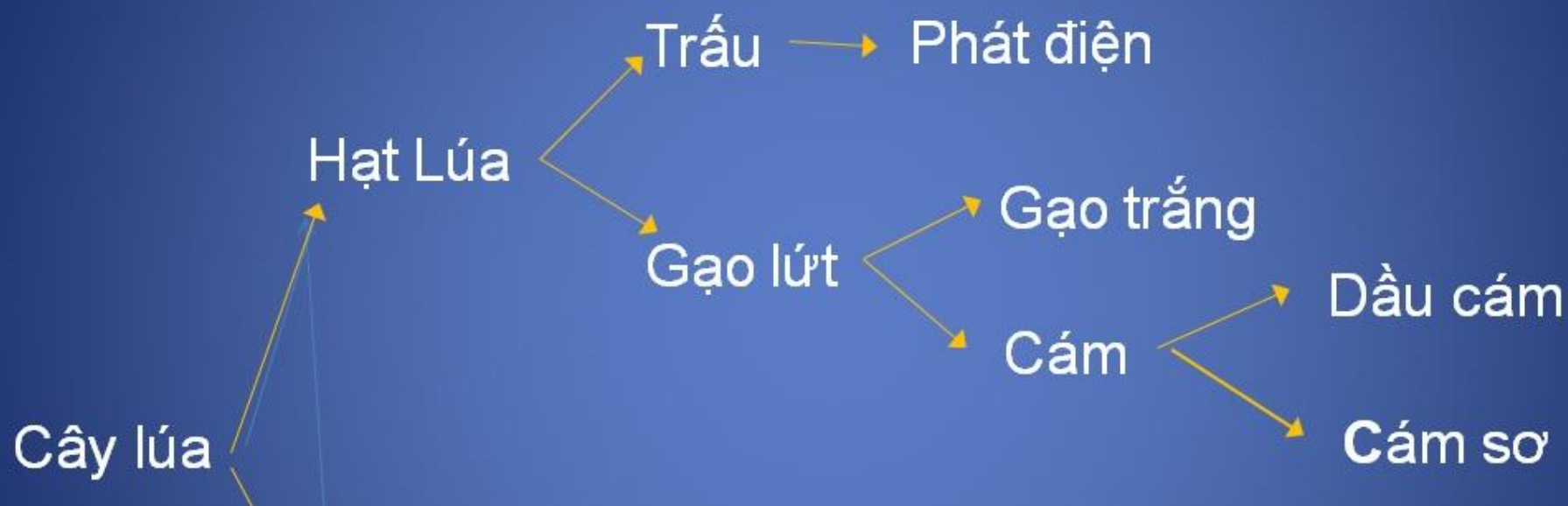
KHU CÔNG NGHIỆP LÚA GẠO

Nhà máy chế biến lúa gạo của HTXNN Nhật Bản

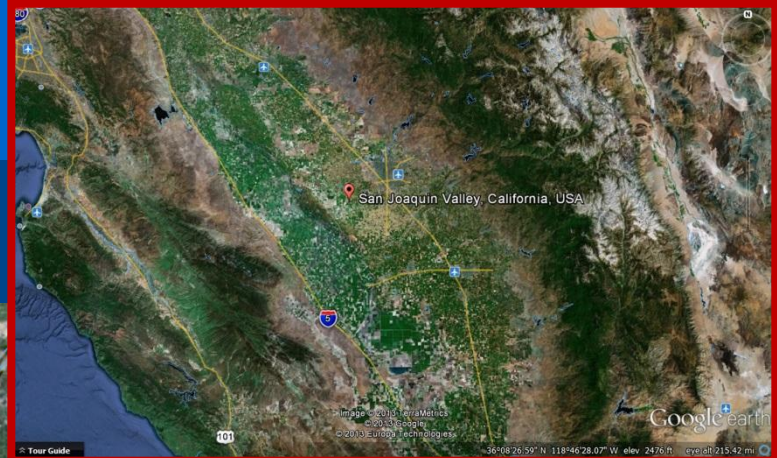

Điển hình 2:

KHU CÔNG NGHIỆP XOÀI CÁT

Vùng cây ăn trái thung lũng San Joaquin California, Mỹ

© 2013 C

Image

↑ Tour Guide

© 2013 Google
© 2013 Europa Technologies

Google

© 2013 Google
© 2013 Europa Technologies

Google ea

Trung tâm chế biến trái cây

W Dakota Ave

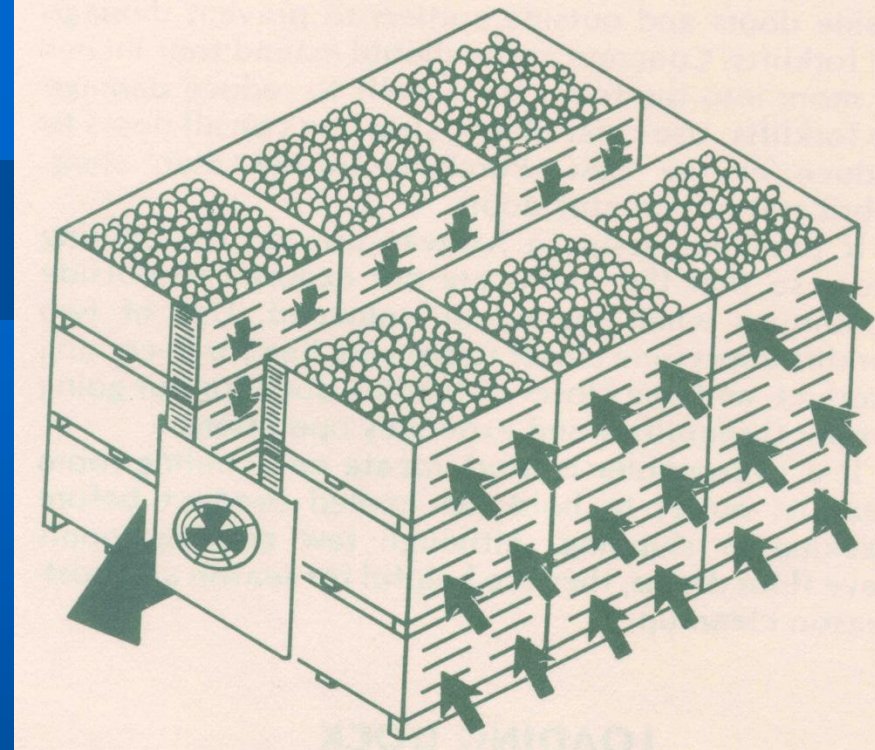
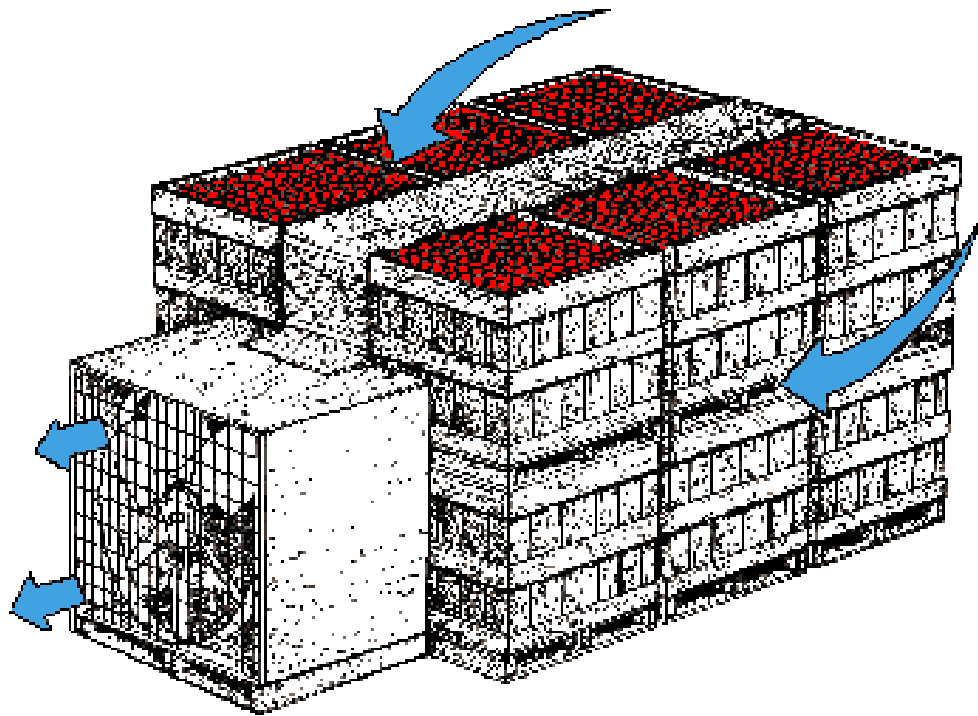
© 2013 Google

Google earth

Imagery Date: 8/28/2012 36°47'11.09" N 120°38'42.46" W elev 265 ft eye alt 2361 ft

Trung tâm chế biến trái cây

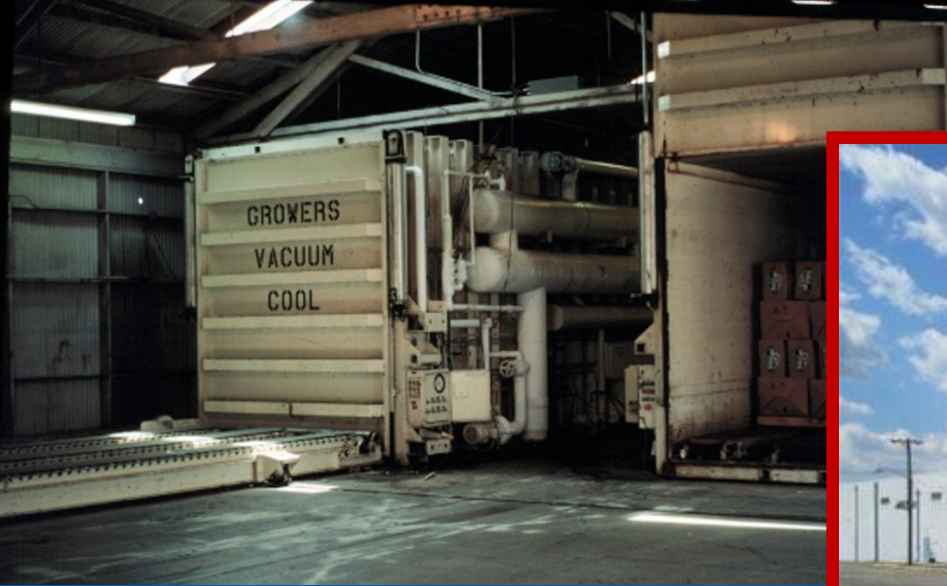

Thiết bị hút hơi lạnh bảo quản trái cây

Thiết bị làm lạnh
trước khi tồn trữ.

Quality

*Arnhem
Fruit*

Quality

*Arnhem
Fruit*

Quality

*Arnhem
Fruit*

Quality

*Arnhem
Fruit*

Product Name	Quantity	Weight	Grade
Arnhem Fruit	12	1.5 kg	Superior
Product Name	Quantity	Weight	Grade
Arnhem Fruit	12	1.5 kg	Superior

*Arnhem
Fruit*

Quality

Product Name	Quantity	Weight	Grade
Arnhem Fruit	12	1.5 kg	Superior
Product Name	Quantity	Weight	Grade
Arnhem Fruit	12	1.5 kg	Superior

*Arnhem
Fruit*

Quality

Product Name	Quantity	Weight	Grade
Arnhem Fruit	12	1.5 kg	Superior
Product Name	Quantity	Weight	Grade
Arnhem Fruit	12	1.5 kg	Superior

*Arnhem
Fruit*

Quality

Product Name	Quantity	Weight	Grade
Arnhem Fruit	12	1.5 kg	Superior
Product Name	Quantity	Weight	Grade
Arnhem Fruit	12	1.5 kg	Superior

*Arnhem
Fruit*

Quality

Trung tâm Công nghiệp chế biến thủy sản Kalimantan, Indonesia

Quy hoạch các vùng sản xuất nông nghiệp và thủy sản ĐBSCL

- Vùng lúa cao cấp (mỗi tỉnh đều có)
- Vùng lúa cấp thấp (mỗi tỉnh đều có)
- Vùng xoài Cát Hòa Lộc (Tiền Giang)
- Vùng bưởi Năm Roi (Bình Minh, Vĩnh Long; Châu Thành, Hậu Giang).
- Vùng bưởi Da Xanh (Bến Tre; Tiền Giang).
- Vùng vú sữa Lò Rèn (Vĩnh Kim, Tiền Giang)
- Vùng sầu riêng Ri 6 (Vĩnh Long)
- Vùng nuôi thủy sản (Tôm, cá...)

Phát triển theo chuỗi giá trị

- Mỗi mặt hàng nông sản hoặc thủy sản có thị trường triển vọng trong nội địa hoặc quốc tế phải được khoanh vùng quy hoạch theo thích nghi đất đai và các điều kiện sinh thái khác.
- Mỗi sản phẩm được sản xuất từ giống chuẩn, theo qui trình GAP, đến thu hoạch đưa vào chế biến đa dạng, bảo quản, và tung ra thị trường.

Công nghiệp hóa những chuỗi giá trị sản xuất nông nghiệp

- Chấm dứt thời kỳ xuất nông sản thô.
- Mỗi mặt hàng nông sản hoặc thủy sản có thị trường triển vọng trong nội địa hoặc quốc tế phải được khoanh vùng qui hoạch theo thích nghi đất đai và các điều kiện sinh thái khác.
- Kế tiếp, chúng ta tổ chức sản xuất theo chuỗi giá trị.

Sản xuất theo chuỗi giá trị

- Mỗi nông sản phải qua một qui trình chế biến, theo chuỗi giá trị chứa hàm lượng chất xám cao hơn:
 1. Từ giống cây/con, sản xuất theo tiêu chuẩn GAP để có nguyên liệu tốt nhất đưa vào nhà máy chế biến thành những sản phẩm đa dạng có thương hiệu mạnh, cung cấp cho thị trường trong nước và quốc tế.
 2. Quan tâm đến các yếu tố gây nên BĐKH để có biện pháp khắc phục.

Tái Cấu Trúc

- Cần chuyển các TCT thành tổ chức có nhiều doanh nhân rành ngoại ngữ, có kinh nghiệm thị trường quốc tế, chuyên đi các nơi trên thế giới để tìm thị trường hoặc mở thị trường cho các công ty con.
- Ngân hàng ưu tiên đầu tư cho các dự án sản xuất theo chuỗi giá trị và công nghiệp hóa, giảm bớt đầu tư từng công đoạn riêng rẽ.
- Khuyến khích nông dân tham gia đầu tư vào các khu công nghiệp của họ bằng nhiều biện pháp tài chính.

Đầu tư

- Chấm dứt tệ trạng sản xuất manh mún, tự phát, bằng hệ thống tổ chức vùng nguyên liệu lớn bên cạnh cụm công nghiệp chế biến, bảo quản nông sản.
- Cần có những doanh nhân có tài kinh doanh để thấy được hướng tổ chức sản xuất những mặt hàng nông lâm thủy hải sản của ĐBSCL theo hướng chuỗi giá trị và công nghiệp hóa.

Kết Luận

- ◆ Đầu tư phát triển sản xuất nông lâm và thủy sản một cách bền vững trên ĐBSCL cần một tư duy đổi mới, với hướng công nghiệp hóa trong chuỗi giá trị sản xuất từng loại nông sản hoặc thủy sản độc đáo của từng vùng sinh thái, bắt đầu từ việc khám phá hoặc tìm thị trường cho các sản phẩm. Tuyệt đối tránh các cơ hội có thể làm tăng nguy cơ BĐKH.
- ◆ Cần áp dụng những sáng kiến về tài chính để huy động các thành phần tham dự trong suốt quá trình chuỗi giá trị của từng sản phẩm.